

ספר העולם

לרבנו אברהם אבן עזרא

יצא לאור בפעם הראשונה על פי כתב יד שבואמיקאן ברומא סימן 390

על ידי

יהודה ליב פליישער

[טימישוארא, רומניא].

תוצאה מיוחדת מהדירחון "אוצר החיים" הומנא.

Knihtiskárna »HALADÁS« könyvnyomda Berehovo

נדפס מחדש ע"י הוצאת מקור בע"מ
ירושלים, תשל"ל

מבוא.

חז"ן מן הפרושים המפורסמים למקרא, הספרים החשובים בחכמת הדקדוק
זכרמת החשבון שבהם קנה לו ראב"ע שם עולם כספרות ישראל, עוד חבר ראב"ע
ספרים רבים גם כחכמת האצטגוניות. פרושיו למקרא יצאו לאור כמה וכמה פעמים,
לפי שבכל דור ודור היו חביבים על הבריות והרבו להשתמש ולהקור בהם. גם
ספריו בדקדוק נדפסו שתי פעמים וזכו לפרסום גדול, ביתור במקלות כעלי המקצוע.
אף חבריו בחכמת החשבון מצאו להם גואל ויצאו לאור. רק ספריו בחכמת האצטגוניות
עדיין לא נדפסו רק מעט מזעיר¹. ואמת כי היום כמעט שאין לחכמה זאת ערך
שמישי, אבל בכ"ז יש לספרים אלו ערך גדול ספרותי בנוגע לקורות חכמת התכונה
האצטגוניות וקורות חכמה. וכן חשובים הם גם מצד פרושיו למקרא. כי הרבה
פעמים רמו ראב"ע בפרושו למקרא לענינים שכאצטגוניות, והיה מן הצורך לעיין
במקומה המקבילים בחבוריו אלו. וגם מצד המרמנים שלחכמת התכונה אפשר שיהיו
חבורים אלו לתועלת. אבל בלעדי כל אלה, הגה קשה לצייר לנו תמונה שלמה
מחכם מסבן זה — שהיה אחד מגדולי חכמי האומה בימי הבינים — אם אין אנו
מכירים אותו גם מצד שהיה אצטרולוג גדול בזמנו.

כי באמת היתה ידו גדולה גם במקצוע זה, ויש אומרים, שהוא היה היותר גדול
בחכמת התכונה והאצטגוניות בין כל חכמי ישראל שמן המאה השנייה ועד זמנו. על
חשיבות כתביו במקצוע זה יעידו ג' דברים אלו: (א) מספר הגדול של ספריו אלו
שנשארו בכתב יד, שהוא למעלה מן התגיל במלאכה מדעית ממין זה. הן נודע היום
שישנן בספריות שונות שבעולם לכל הפחות 35 ספרות המבילות חבוריו האסטרו-
לוגיים. וזה סימן כי ספריו אלו היו חביבים ומפורסמים במשך שנים רבות, כי על
כן הרבו להעתיקם. (ב) מספר הגדול של התרגומים של ספריו לשפות שונות מראים
ג"כ ששמו היה מפורסם בתור תוכן ואסטרוולוג גם בין שאיני מבני ברית, והלא על
כן תרגמו ספריו ללשון הלטינית, הצרפתית, האנגלית, הספרדית והערבית. (ג) גם
נראה השפעתו הגדולה במקצוע זה מתוך מספר הגדול של החכמים והחוקרים היהודים
ושאינם יהודים אשר ציטטו את ספריו².

אבל לא שחקה השעה לראב"ע בחייו ואף אחרי מותו, ובכן נשארו חבוריו
אלו בכ"י בספריות גדולות שונות שבכל העולם וכן ביד יחידים.

(1) נדפסו רק ספריו אלו: (א) ספרו "כלי החושם" ע"י א. ה. ט. [נקינסקי 1845]. (ב)
תרגומו של ראביע לקפי למשאלה בקדומו, ע"י מ. גרוסקר [לונדון 1902] וע"י זאב גרקעל [כסור
הופפה לזוח טלו לשנח מריל כלכונ] (ג) וספר "המחורום" לראביע שהולחתי אני לאור כספר הפכה, סיני
[נוקורשעי מריל]. (2) ספרים לכל הדברים הולח נמלחם כספרו האנגלי של רמל לוי: The
Astrological Works of Abr. Ibn Ezra נלטימור 1927.

בשנת תרצ"א התעסק מכירי הח' מר נ. פריד נ"י בספרייה של הואטיקאן ברומא ולבקשתי רכש כשכילי ובטובו צלום של כל כתבי ראב"ע באצטגנינות. ובחכמת התכונה על יסוד הפוטוגרפיה הזאת הנני מוציא עתה לאור «ספר העולם» זה של ראב"ע.

הקודקס נרשם בסימן Palat. Ebr. 390 ומכיל קס"ג דפים בגודל 22×15 צ"מ. הכתב כתב רבני משנת ה"א קצ"ו. בקודקס זה נמצאת שורה של כתבי ראב"ע באצטגנינות הכוללת חבורים אלה: א) ראשית החכמה [רף 1a — 57a] ב) ספר השאלות [58a—76a] ג) ספר המבחרים [76a—84b] ד) ספר המעמים [85a—108a] ה) ספר המולדת [108a—138b] ו) ספר המאורות [138b—146a] ז) ספר העולם [146a—157b].

את הספרים האלה כתב ראב"ע בעיר בדרש [Beziers] שבצרפת, בין שנת ד"א תתק"ח—תתק"ט. כי בסוף ס' ראשית החכמה [כ"י רף נ"ז ע"א] נמצאה רשימה זאת: «נשלם בחדש תמוז והעתקוהו רא"ע בשנת ד' תתק"ח בעיר בדרש»¹ ועלי להעיר כי בכתב המעתיק היה כתוב כך: «נשלם והעתקוהו רא"ע בשנת ד' תתק"ח בחדש תמוז.» ובכתב דק יותר מן הראשון נכתבו, למעלה למלת «נשלם», המלות: «בחדש תמוז» ועל המלות «בחדש תמוז» שהיו לפניו בכתב הראשון נטה הסופר קו, והוסיף בסוף: «בעיר בדרש». ואין ספק שתקן כן על פי כ"י אחר מדויק. וכן כתוב באמת בכ"י ברלין: «ונשלם בחדש תמוז תתק"ח בקרית בדרש»². הם בספר המעמים שלו [כ"י רף ס"ה ע"א] וכן גם בספר העולם שלפנינו [כ"י רף ק"ג ע"א] הזכיר את שנת תתק"ח כשנה שהוא עומד בה. אבל השיר הקמן שבסוף הכ"י שלספר העולם שלפנינו: «נשלם ספר העולם, שבח לבורא עולם» וכו', הוא נעתק בלי ספק בשטני משחת מן השיר האורגינלי, הנמצא בשאר כ"י לספר העולם, וצריך להיות כך:

נשלם ספר משפטי העולם

ובו נשלמו הדינים כלם

והודות לשם המבין כל נעלם

במרתשון שנת תתק"ט לעולם.

כן נמצא בכ"י פריס סימן 259³, וכן גם בקודקס לידן⁴. ובכך נוכל להחליט שראב"ע כתב חבוריו אלה בעיר בדרש בשנות ד"א תתק"ח—תתק"ט.

על דבר החכמים הנזכרים בספרי ראב"ע בחכמת האצטגנינות וכן ע"ד כמה וכמה עניינים חשובים שבספרים אלו כתב מ. שטיינשניידר מאמרים גדולים וחדשים במאסף Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft כרך XVIII [עמוד 118—201], כרך XXIV [עמוד 325—392] וכרך XXV [עמוד 378—428]. ויען שלא ירדתי לחקור בעומק הענין, כי אני רק לפרסם את הכ"י

(1) נחלא כי נעמים כחזק Assemani במקום «בעיר בדרש» — «כאלי רודסי» (ר"ל כלי ירוסן) וכבר העיר ע"ז רמשיש כחאסף ZDMG. כרך XXIV. עמוד 381. (2) עיין Monatschrift 1916 עמוד 194 (ספרה 7. 2) עיין ה. כהנא: מולדום ראב"ע, ווארשאי סריכד עמוד 24. (4) עיין קטלוג של פטייטשניידר עמוד 367.

באתי, כדי רתת חומר ביד בעלי המקצוע, לכן לא הוספתי לגוף הספר כל הערה, רק אחרי המלות שלא ידעתי לקרוא אותן בדיוק, מפני שצורות אותיותיה לא היו נכרות יפה, שמתי סימן שאלה [?] ובמקום יצגם בקריאה ששחית/ התבוננתי איוו מעות המעתיק או חסרון מלה או מלות, שמתי סימן כזה [?]. יש בכ" מלות שהמעתיק נטה קוים קמונים עליהם, לאות שנעתקו על ידו במעות. ואני שמתי מלות ההן בין סימנים כאלו [—]. עוד עלי להזכיר כי בראש הכ"י לספר העולם שלפנינו כתוב: «בעז אל חי מכל נעלם יחל [?] את ספר העולם».

לספר העולם חבר ראב"ע גם שמה אחרת. גם זאת נמצאת בכ"י בספרות הוואטיקאן במס' 477 [מרף פ"ו ע"א עד דף צ"ד ע"ב]. תחלת הספר: «ברוך השם המיוחד שהוא הכל ומאתו הכל» וסופו: «ואם היה בשפלות יורה דבר רב רק יהיה נבוה ואם במרובעים יהיה אמצעי». ע"כ, והחכם מ. ששיינשניידר מסמן את השמה שלפנינו כאן: «ספר העולם A» ולשני בשם: «ספר העולם B»¹, ובנתע לספר העולם B כתב: «vorkommt תתק"ב-1142 worin das Jahr», ועל יסוד זה קורא ש. ז. ח. הלברשטם לספר העולם B בשם: «מהדורא קמא, אשר חברו ראב"ע כבר בשנת תתק"ב»² — בעוד ששיינשניידר דקדק בלשונו ולא כתב שראב"ע חבר ספרו זה בשנת תתק"ב, רק כתב שזכר בו שנת תתק"ב. וכן אני רואה עתה באמת בכ"י וואטיקן 477 דף צ' ע"ב, שהדין עם ששיינשניידר. ובאותו המקום גופו מזכיר ראב"ע גם שנת תתק"ח, אבל אין מזה כל ראיה שהחבר הספר בשנים אלו, כי ראב"ע הביאן רק בתור דוגמא לחשובנו. והנה לפי דעת הרב דה. ה. הרצוג³, מטמא גדול בחכמת ראב"ע וספריו, חבר ראב"ע את ספר העולם B — שהוא מהדורא קמא — בעיר רומא. נמצא חברו סביב שנת תתק"ק, כי ידענו שבשנה זאת התגורר ראב"ע ברומא, כמו שרשם בראש פרושו לקהלת ובסופו⁴. אבל לדעתי לא ברומא חברו. כי הנה ברף a 88 של הכ"י 477 הנ"ל העלה ראב"ע מולות של כ"ב ערים ומסיים כך: «רומא מול אריה, פיזא אימרים הדים ול סי מה שנסיתי היא למול דלי שלוש מעלות. לוקא, לפי מה שנסיתי פעמים מולה מרטן רק בנבול צדק» עכ"ל. ואנחנו יודעים כי מרומא נסע ראב"ע לעיר לוקא, שהיא קרובה מאוד לעיר פיזא, והתגורר שם סביב שנת תתק"ה⁵ ואין ספק שלא היתה מענינת אותו העיר לוקא ולא נסה את מולה שתי פעמים מרם שהתגורר בה. לכן לדעתי צריכים אנו לומר שחברו עכ"פ אחרי שכבר הלך לו מרומא ואחרי שכבר התגורר בלוקא.

ואלה שמות החכמים, הספרים והמקומות הנזכרים בספר העולם זה שלפנינו. [מספר הדף והעמוד מציין את הדף ואת העמוד שבכ"י וואטיקן סימן 390, ורשמתיים בפנים הספר].

(1) ZDMG כרך XXIV עמוד 2, 343. סס, סס עמוד 3, 344. (3) בהקדמותו לספר העזר לראכטי, ליק 1874 עמוד 13. וס אחר המספר 344 ליק להיות קיוון כוס:). (4) כנכחו אלי עיוס 5 יולי 1933. (5) עיין רחין: Reime u. Gedichte des Abr. Ibn Ezra כנסיו 1885 עמוד 16—17. (6) כי בשם זלם נמר סס אל פרושו לישע"י עיין רחין פליל ע" 22. ועיין לכל הענין הזס קפרי רלכיש לפמות עם פרוס «משנה לנזרלי», ויכל חרפיו וכות ע" XXXV והלאה, וואמרי לראכיש בעיר לוקא [הפוקר, בודפסנו, סלליד ע" 177].

- אכרהם [והוא ראביע] 147b — 154a.
 אכרהם אל זרקל. 148a — 149a.
 אכרנו 147b — 148a — 148b.
 אבו מעשר 146a — 155b — שם שם — שם ושם — 156a — 156b.
 אבו סארק, 154a.
 אל בתאם, 148b.
 אל בתאני, 156b.
 אל אנדרוזנר הישראלי, 156a. אל אנדרוזנר, 157b.
 אל הינה, [ארץ הודו] 155b.
 אולסינא [עיר Valenciennes? בצרפת].
 אל מוהדיא, 152b. [Mehedia נצמון אפריקא].
 אל מריא, 152b. [Almeria בררום ספרד].
 אל קירואן, 152b [Kairuan].
 אל כנדי [עיינ יעקב אל כנדי].
 אסלסון, 154a.
 אל צופי, 149a. — שם, שם.
 ארץ אדום, 152b — מלכות אדום, 155b.
 ארץ אל חנא, 155b.
 ארץ אל צין, 155b.
 כגוד, 152b.
 כרדש, 152b [Beziers].
 כוזיה, 152b [Budsajah? נצמון אפריקא].
 כמלטיס 147b — שם שם — 148a — שם שם — שם שם — 148b.
 שם, שם, — 149a — שם, שם, — 151a — שם, שם — שם שם. — 151b.
 בלנסייה, 152b [Valencia].
 בני שאכר, 147b.
 ברנן [ארץ] 152b — 155b. (?)
 גרנדא, 152b.
 הורוניאס 149a. הורוניאס המלך 151b.
 הודו [ארץ] 152b — אנשי הודו, 155b.
 וואשקא, 152b [? וואשקא = Huesca נספרד].
 חיילד, [ארץ] 152b.
 חכמי המולות, 153a.
 חכמי הודו, 149a — 147b — 148a — 149a — 156a — 156b — 157a.
 חכמי הנסיון, 146a — 147b.
 חכמי ישמעאל, 148a.
 חכמי מצרים, 146a.
 חכמי פרס, 149a — 150a — הפרסים, 150a.
 חכמי המספר, 150b.
 חכמים הקרמונים, 151b — 154b.

- חכמים האחרונים, 151b — 154b.
 חנוך, 151b.
 חנוך הקדמון, 152b. חנוך הראשון 155b.
 חנוך המצרי, 152b.
 מונם, 152b.
 יחיי בן אבו מנצור, 148a.
 יון [ארץ] 152b — 155b.
 יעקב אל כנדי, 153b — 156a.
 ישמעאל [מלכות] 155b — ישמעאלים 157b.
 ישראל [ארץ] 155b.
 כורסאן, 152b. כרסאן, 155b. [ארץ] (?)
 כנען [ארץ] 152b.
 לוחות אל כתאני, 156b.
 לוחות חכמי הודו, 146a.
 לוחות חכמי הנסיון, 146a — 147b.
 לוחות במלמיוס, 148b שם, שם.
 מאשא אללה, 153a — 153b. שם, שם, — 156a.
 מכה, [עיר] 155b. [Mekka].
 מצרים [ארץ] 152b — שם שם — 155b.
 סלאם [מדינה] 152b. (?)
 ספר מחברות המשרתים, 146a.
 ספר הגשם לאפלטון, 154a.
 ספר התקופה ליעקב אל כנדי, 153b.
 ספר יצירה, 150b.
 ספר הסודות של חנוך, 151b.
 ספר המכתרים [לראב"ע] 152a.
 ספר ראשית החכמה [לראב"ע] 157a.
 עראק [ארץ] 152b. אל עראק, 155b — שם, שם.
 ערב [ארץ] 152b.
 ששתים, [פלשתים?] 157b.
 פרס [מלכות] 152b.
 פלדמו, 152b.
 פיזא, 152b [Pisa].
 קדרים, 157b.
 קדרים (?) 155b.
 קרדובה, 152b.
 קביץ, 152b [Gabes? כמונים].
 רומא, 152b — 155b.
 שיביליה 152b [Sevila].
 שרגושה 152b [Saragossa].

ספר העולם לרבנו אברהם אבן עזרא.

בעז אל חי מכל נעלם

יחל [!] את ספר העולם.

אם מצאת ספר אבן מעשר במחברות המשרתים לא תאבה לו ולא תשמע אליו, כי הוא סומך על המחברות המשרתים במהלך השווה ואין חכם מודה לו, כי האמת לדעות המחברת כנגד גלגל המולות. גם לא תסמוך במחברת הכוכבים על לוחות חכמי הודו, כי אינם נכונים כלל, והנכון שתסמוך על לוחות חכמי הנסיון בכל דור ודור. והמחברות הם מאה ועשרים. וככה תוכל לדעת מספרם. ידוע כי כל חשבון שיתווכר מאחד עד איוה, מספר שירצה תוכל להוציאו מן ערכו אל חציו עם חצי אחד, ודמיון זה רצינו לדעת כמה מספר המחובר מאחד ועד עשרים, והנה נעריך עשרים על חציו שהיא עשרה. ועל חצי אחד, והנה יעלה המספר מאתיים ועשרה. והנה נחל לדעת כמה יתנה מספר המחבר השניות והמעט שיתחברו שני כוכבים לבדם. וידוע כי המשרתים הם שבעה. והנה יש לשבתי עם המשרתים שיש [b 146] מחברות. והנה ששה על חציו וחצי אחד יעלה אחד ועשרים. וככה מספר המחברות השניות. רצינו לדעת כמה השלישיות, והנה החלונן ושמונו צדק עם שבתי ועמהם אחד מן האחרים. והמשה ויעלה המספר המשה. ערכנו אותו על שנים וחצי [!] והצי, עלו המוש עשרה. ומחברות מאדים שלשה ערכנום על שנים עלו ששה. ומחברות חמה שנים, ערכנום אל אחד וחצי עלו שלשה. ומחברות נגה עם השפלים אחת והנה הכל המשה ושלישים. ואלה הם מספרי המחברות השלישיות. רצינו להוציא המחברות הרביעיות. והנה נחל משבתי וצדק ומאדים עמו. ובעבור שצריך לשלשה שיתחברו עמו תחלה המחברת ארבעה, ערכנום על שנים וחצי, יעלו עשרה ואחר כך יהיו מחברות שבתי וצדק עם האחרים, ויהיו שלשה, ערכנום שנים על ששה והנה י"ו. ואחר כך נחל שבתי עם מאדים ויהיו שנים ערכנום על אחד וחצי, עלו שלשה, ואחר כך מחברות אחת, והנה עלה מספר שבתי עשרים מחברות, והנה יחל יצדק משלשה, ערכנום על שנים עלו ששה, ואחר כך מחברות אחת, הנה ארבע מחברות. ומחברות חמה עם השפלים ממנה אחת, והנה הכל חמש ושלישים מחברות רביעיות. רצינו למצוא החמישית ומצינו לשבתי חמש עשרה ולצדק חמש ולמאדים אחת. הנה עלו המחברות החמישיות אחת ועשרים. והמחברות השישיות יש לשבתי שש ואחת לצדק והנה שבע ומחברות השבעה אחת. והנה עלה המספר מאה ועשרים מחברות, וכל המחברות הם ממספר יצאינו זוג ויתחלקו על שבעה. והמחברת הגדולה היא מחברות צדק עם שבתי כמול טלה. וזה היה בעבור [147a.] שהם כוכבים כבדים. והנה לא יורו על הפרטים כי אמעל הכלל. ובעבור כי מול טלה תחלת המולות, על כן תקרא זאת מחברות גדולה. וזאת המחברת תהיה קרוב מאלף שנה, כי כן דרך מדגך שניהם. כי אחר שיתחברו שניהם כמול טלה יתחברו אחר עשרים שנה בבית השלישית של טלה שהוא מול קשת והוא תשיעי ממקום מחברות הראשון. ואחר עשרים שנה אחרות יתחברו בבית השלישית האחר שהוא מול אריה שהיא תשיעי למול קשת. ואחר ששים שנה ממחברות הראשונה

יתחברו במזל מלה, כאשר החלו בתחלה כי הוא תשיעי לארדה, רק לא יתחברו במעלה הראשונה, רק בקרוב מרביעית מזל יותר. ככה יעשו עד סוף מאתים וארבעים שנה או מאתים וששים שנה, והנה יתחברו בבתי השלישות י"ב פעמים או שלש עשרה. ואחר כן יצאו ממזלות האש אל מזלות העפר שהם סמוכים להם. וכאשר יחלו ליצאת שם תקרא המחברת התיכונה. וככה ילכו משלישות אל שלישות עד סוף י"ב פעמים, או י"ג פעמים. ואחר כן יצאו לשלישות מזלות הרוח ואחר כך למזלות המים על המשפט שהזכרתי, והקרוב מאלף שנים ישובו להתחבר במזל מלה. והנה מחברתם מעשרים שנה לעשרים שנה בבתי השלישות באי זו שלישות שיקרא תקרא המחברת דקמנה. המחברת הגדולה תורה על נביא שיקום להקים אותה אם היה מקום המחברת בבית התשיעי או בבית השלישי וכנגד המזל הצומח בתקופ' שנת המחברת, כי אלה שני הבתים יורו על אותות ומסותים.

ורבים יחשבו כי יש בכחם להוציא המזל הצומח בשעת התחברות הכוכבים העליונים. וזה לא יתכן [147 b.] בעבור שני דברים, האחד שאין מקום צדק ושבתאי בכל הלוחות שזה, אפילו בלוחות חכמי הנסיון אע"פ שגניח המחלוקת שיש בין חכמי גורו ובין חכמי הנסיון, כי הם היום בקרוב מתשע מעלות. ומדרך אחרת אילו התברר לנו מקום שבתאי במהלך השנה גם מקום צדק, הוא יאמת ונכון באי זה לוח שיהיה מלוחות הנסיון, לא נוכל להוציא רגע המחברת בעבור תנועת אלה שני הכוכבים. ואם יוכלנו לדעת היום שיתחברו בו דבר גדול הוא.

והנה עוד אוסיף לך ביאור. אמר בס' למי' וס, יחכמי דורנו מתהללים כי יוכלו להוציא המזל הצומח בכל מדינה ומדינה בתקופת השנה שהיא רגע הכנס השמש במזל מלה. ואני אומר כי אין יכולת בי לדעתה. גם לא ידעוהו אשר היו לפני גם הבאים אחרי. אמר אברהם הגה אפרש לך מעם כסלמיוס. דע כי אין יכולת באדם לדעת כמה שנת החמה באמת, ומעם השנה שוב השמש אל נקדת מחברת שני הגלגלים הגדולים ששם תחלת הצפון, והכלים העשויים לדעת כהן גבהות השמש בחצי היום, אם היו מדוקדקים היטב, יוכלו להוציא בהם הראשונים ולא השניים. וכבר אמרו בני שאכר שעשו שלשה כלים שחלקום לראשונים גם היו לזקח (!) בהם עשרה שניים, וכשהיו לזקחים בהם גבהות השמש בחצי היום היה מחלוקת ביניהם כמו שני חלקים האשנים. וזה הדבר יבא מעות האומנות. ואם אמרנו שנקת הצל על הארץ, גם יבא (!) המעות לשם מפאת הארץ אם לא היתה ישראל, גם מפאת העמוד אם לא היה ישר, גם מפאת עמידתו. ואחר שהדבר ככה הוצרכו כל חכמי המזלות לדקדק דור אחר דור. כי הנה אברכו אמר כי [148a] שנת החמה שס"ה ימים שלמים ורביעית יום ופחות ממנו, ולא ידע כמה הפחות. ובא בס' למי' וס אתריו ודקדק יום תקופת השנה והרגע בדרך קרובה ויכנה עשה, ואין יכולת באדם לדעת מתי תכנס במזל מלה בכל מדינה ומדינה אם לא ידע כמה מרחב. במקום שמעמד מרחבו מקו השדה. והנה יסתכלו כמה רוב גבהות השמש בחצי היום בהיותו בסוף צפון שהוא ראש סרמן, גם יעשו ככה בהיותו בסוף דרום שהוא ראש נדי. ואחר דעתם זה, יוכלו להוציא כמה מרחב המקום במעלות וראשונים אם הוא קשת נשית השמש נכונה. כי חכמי הודו אמרו, שהיא כ"ד מעלות, שלמות, ובס' למי' וס אמר, שהוא יותר מכ"ג מעלות, ויותר מן מ"ה חלקים ופחות מן נ"א, חלקים. והנה בס' למי' וס לא

יכול לדעת האמת. ואכרכז אמר שהוא י"א חלקים משמנים ושלש בכל הגלגל והנה הוא כ"ג י"א. וחכמי ישמעאל דקדקו יותר מכולם והסכימה דעתם כי קשת הנטייה היא כ"ג ל"ה, חוץ מן י"חיי כן אכזו מנצור ואכרהם אל זרקל שדקדקו יותר מכולם ואמרו כי הוא כ"ג ל"ג. ואחר שידע מרחב הארץ במעלות ושברים יקח גבהות השמש בחצי היום שהיא קרוב להכנסה אל מזל סלה ושמש ידע. ודמיון זה, הינו במקום שרחבו מ"ב מעלות ל"ט חלקים, והנה ראוי להיות גבהות ראש, והמעם שתכנס השמש במזל סלה מ"ז מעלות ל' חלקים, והנה לקחנו השמש בחצי היום קודם שתכנס במזל סלה ומצאנוה מ"ז כ'. גם לקחנו גבהות השמש בחצי היום הבא אחריו, והנה ראוי להיות מ"ז מ"ד, ומעם זה בעבור כי נמית השמש ביום אחד כשהיא במזל סלה קרוב מן כ"ד חלקים. והנה יבא לכל שעה בין היום הלילה חלק אחד. וכבר אמרנו כי היה גבהות [148b] השמש ביום שעבר מ"ז כ'. והנה נשאר עשרה חלקים להשלמי גבהות סלה במקומנו, אז ידענו כי אחד עשרה שעות אחר חצי היום תכנס השמש במזל סלה, שהם ארבע שעות מן הלילה, וכאשר יהיה זמן ארוך בין תחלת השנה שדקדק אחד מחכמי המולות ובין חכם האחר הבא אחריו, כי יתחברו מן השניים שלא יוכל האדם לדקדקם ראשונים, עד שיעלו לימים והנה יחלק החכם האחרון מדת הזמן שיש בינו ובין הקדמון ויוציא מהלך השנה לשמש, ואם טעה הקדמון טעה יהיה המעות נמצאת עם האחרון, כי הוא סמך עליה כי אין לאל ידו לעשות דבר אחר. והנה מצא בטולמיוס כנגד ערך זמני אל זמן אכרכז ששנת החמה היא סתותה מרביעית יום חלק מן שלש מאות ביום, והיה הזמן בינו ובין אכרכז מאתים וס' שנה. ובטלמיוס אמר כי מקום גבהות השמש במעלה הששי ממזל תאומים, ככה היה וככה יהיה לעולם. והנה באו אחריו מדקדקים רבים אינם פרחים מאנו בחשמה, ומצאו בת"ש ועשרים שנה שיש בינם ובין בטלמיוס ארבע מאות יותר על המהלך השנה של בטלמיוס, ע"כ לוחות של בטלמיוס אין להם ממש היום, והתמה מאדם גדול שתקן לוחות במהלך השנה של אל בתאם והוא אומר כי לוחות בטלמיוס הם. גם אלה המדקדקים מצאו גבהות השמש בזמנם על שתים ועשרים מעלות ממזל תאומים, גם בטלמיוס אמר כי מהלך הכוכבים שהן בגלגל העליון מעלה אחת בכל מאה שנה, ואלה מצאו מהלכם למאת שנה מעלה וחצי. והנה יש מהם שאמרו כי הגרעון מרביעית שנה בכל שנה חלק ממאה וששה ביום, ויום (י) מהם שאמר חלק ממאה ועשרה והגנון כפי אמנתי שהוא חלק מסל"א והנה נסמך על מקום [149a] השמש שהיתה בימי אל צופי, ולא שמענו שהיה כמותו מדקדק בחשבון המולות והוא דורה כן. ובא אחריו אכרהם אל זרקל, ולא היה בדורו חכם כמוהו ודקדק מקום השמש בזמנו, והנה היתה ושוה כדרך שאמר אל צופי. והנה התברר לך כי אין כח באדם לדעת מזל הצומח בתקופת השנה על כן אמר בטלמיוס (י) וחכמי הורדומצרים וסורם ודורו ניאוס אמר כי לעולם נסתכל אל רגע מחברת המאורות או נכחם ההוה מהם בתחלה קודם הכנס השמש במזל סלה, כי נוכל לדקדק אותו כהוגן שלא יהיה בו שום קרוב בכל מקום שנתצה וממנו נוכל לדקדק ולדעת כל דיני העולם. וזה נכון בעבור כי שני המאורות יורו על העולם יותר מכל המשרתים כי (י) המושלים, וכל הקדמונים מודים כן. והנה בטלמיוס אמר הסתכל (י) אם נקדרה השמש או הלכנה ומהם תוכל לדעת כל המקרים שיקרו באותה שנה ואינו סומך אלא על המזל הצומח בתנע

מחברת המאורות אם נקדרה השמש, או על המול הצומח כנגע נכה המאורות אם נקדרה הלכנה, כאשר אפשר עוד, והנה הסתכל במחברת הגדולה אל המול הצומח כנגע מחברת המאורות או נכחם אי זה מהם שיהיה תחלה קודם הכנס השמש כמול שלה. גם הסתכל אל המול הצומח כנגע מחברת המאורות או נכחם קודם הכנס השמש אל תחלת רביעית הגלגל ששם תהיה המחברת הגדולה, גם הסתכל אל המול הצומח כנגע מחברת המאורות או נכחם אי זה מהם שיהיה קודם המחברת הגדולה שתהיה המחברת באותו החדש. והנה אם היתה המחברת כמול שלה, אין צורך להוציא מול צומח רק אחד לברו [149b.] ואם בשאר הרביעיות פעמים יש להוציא מול אחד (!) עם הראשון גם יש פעמים שיש להוציא שנים. וזה לא יקרה אם לא היתה המחברת כמול הראשון מרביעית הגלגל. ובעת המחברת הסתכל אל עיני שבתי וצדק וראה אי זה מהם יותר קרוב ממקום גבהותו או ממקום שפלותו כנגד גלגל הגדול שמוצקו חרוק ממוצק הארץ. והסתכל גם אי זה מהם קרוב אל מקום גבהות גלגל הקמון. ואם שניהם ישרים כהליכתם או שבים אתרנית ואי זה מהם רחבו צפוני או (!) וכמה רחבו והשתכל (!) לאי זה מהם יש מהם (!) שלמון בבית. והנה אם מצאת כי שבתי הוא קרוב אל גבהותו יותר מצדק או רחבו צפוני וצדק דרומי או הוא כחשב האפודה או מרחב שבתי צפוני יותר רכ המרחב (!) צדק והוא צפוני או שנתו כחשב האפודה ומדת צדק דרומי או שניהם דרומים ומרחב שבתי פחות ממרחב צדק, גם שבתי במקום שיש שם שלמון, או יורה כי העם הקדמון השוכן באי זה מקום שישכון לא ינוצח ולא יסע ממקומו. ובעבור תולדת שבתי ירבו בעולם שנאה וקנאה ואיבה ותחרות ורעב ומיני תחלואים. ואם היה כל זה הכח שהוכרנו לשבתי לצדק, או יורה על עם חדש שיתגבר על העם הקדמון ותסב המלוכה מאומה לאומה וכפי מבט מאדים ככה יהיה שפיכת דמים. ואם היה מורחי או יפלו חללים הרבה, ואם מערבי יהיה הפחד והשלטול יותר מן ההרג. ואם יביט נגה אליו אי זה מבט שיהיה, יחסר מערתו. והסתכל לעולם כיום המחברת איך יביטו הכוכבים אליהם, כי הוא עיקר גדול. כי אם יביט מאדים מבט נוכח או רביעית או יהפך העולם כדוב המלחמות [150 a.] ואם נגה ירבה המשגל והזנות עם ישובע בלא מלחמה. ואם הלכנה תהיה במקום טוב, כל האדם יהיו בשמחה והפך הרבר אם היתה עם אחד המזיקים.

אמרו חכמי פירס לעולם הסתכל אל החלק הנקרא אל פירס וזהם תוורם חלילה בכל שבועים וחמש שנים. וככה תחלתם, השמש בתחלה עשר שנים תתבודד היא לשמש בשביעית חלקה, ובשאר השביעיות ישתתפו הכוכבים עמה כאשר הם במערכת חניכילי שצים. ואחר כן תשמש הלכנה תשע שנים ותתבודד בשביעית מחלקה ובשאר ישתתפו עמה. ואחר כן ראש התלי שלש שנים ואחר כן צדק שתים עשרה, ואחר כן כוכב חמה שלש עשרה, ואחר כן כוכב חמה שלש עשרה (!) → ואחר כן שבתי אחד עשר, ואחר כן הונב שתי שנים, ואחר כן מאדים שבע שנים, ואחר כן נגה שמנה שנים. ומעם מספר אלה השנים לא ידעת, רק ארע טעם זה המערכת למה היא כך. כי החלו לתת אלה החלקים כפי חשבון מול שלה, כי מי שיש כבודו בתחלה הוא ישמש בתחלה. ומעם שנות נגה וצדק ידוע כי ככה מספר שנותיהם הקטנות, כי ל'סוף זה המספר ישונו אל מעלותם. ואם תרצה לדעת זאת השנה שהיא שהיא (!) שנת תתיקח מי הוא הממונה כפי חשבון פירס יים, גגה היא הרביעית מחלק מאדים. וכל אחד מתבודד בשביעית מחלקו ושתתפו האחרים עמו

בשאר השביעיות. ואם מען מוען, הנה ראוי להיות כל שבועים וחמש שנים השניות דומת לראשונות, כי המשרתים והמשתתפים הם שנים, הנה התשובה, כי לא יתכן מדרך החשבון שימצא מול צומח וערך הכוכבים אליו וערך זה אל זה שזה לעולם אילו היה העולם עומד לעולם. [150b] וזה הדבר תוכל להתבונן, כי הנה שבת יש לו תמונות רבות משונות מפאת השמש גם מפאת כל המשרתים גם מפאת הכוכבים העליונים והם נוסעים בכל שבועים שנה מעלה אחת והנה לא יהיה לו הערך שיהיה לו בתחלה אל אחד העליונים אלא אתר ב"ה אלה שנים ואין צורך להאריך בזה כי כבר הוכירו בעל ספר יצירה שתי אבנים בנות שני בתים, שלש בנות ששה בתים, ארבע בנות כ"ד ומן עשרה ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע, על כן לא יתכן מולד ואדם שידמה למולד אתר במדה, כי אין הגלגל עומד על מתכונת אחת, רק על כל רגע תתחדש מתכונתו. שלא היתה כמות ולא תהיה, והכמי המספר ידעו זה.

אמר מאשא אל לה, אם ידעת מול המדינה הסתכל ובתקופת שנה המחברת איך מבט הכוכב לאותו המול ואיך בעל המול. וכאשר תראה כן תדין, כי אם היה מאדים או שבתאי במבט נכח או רביעית אל המדינה ואין כוכב טוב מביט אל המול ובעל המול נשרף משמש או הוא באחת יתדות מול המדינה והוא עם שבתאי או מאדים או במבט נכח או רביעית עמהם, יורה על רעה גדולה שתבא למדינה, ויותר קשה אם היה המזיק במול המדינה. והנה מצאת בעל מול המדינה בבית השמיני כנגד מול המדינה או בבית שנים העשר או בבית הששין או ימותו ויפלו ביד אויביהם, ואם היה כוכב טוב במול הצומח עם כוכב מזיק, הסתכל לאי זה מהם יותר כח מפאת עלותו בגלגלו ומפאת תשוב האסורה כאשר פירשתי. וכאשר תראה כן תדין. ודע כי נגה יסיר נוק מאדים במחברת או במבט עד שלא יראה נוק מאדים כי אם במחשבות ובדברים, ואין [151a] לנגה כח להסיר נוק שבתאי רק צדק בין במחברת בין במבט יסיר נוק שבתאי. וזה שאמרנו, על מנת שלא יהיה נגה או צדק תחת אזור השמש, כי אם היו כך לא יועילו. ובטל מירוס אמר כי לא יוכל צדק להסיר נוק מאדים אע"פ שהוא עליון ממנו כי אין לצדק עם שבתאי ערך ודבר בערך נגה, והשמר לא תשכח להסתכל בכל שלשים שנה אל מחברת שבתאי עם מאדים במול סרשן שהוא מול העולם, והסתכל בכל מדינה ומדינה איך יעמדו הכוכבים כנגד מולה.

אמר בטל מירוס, אם יתכן להיות קדרות השמש אי זו שנה שתהיה נסתכל אל רגע הקדרות וכפי המול הצומח כך נדין. והנה אם קדרה השמש בולה, או יהיה הדין גמור, וכפי הקדרות ככה נתן מן הדין. ונכונה דבר, כי רגע הקדרות הוא רגע מחברת שני המאורות באמת, ואין ככה רגע שאר המחברות. וככה נדין, נסתכל אל מקום המחברת אם היתה באחת הבתים שהם על צורת האדם, ויש כוכבים טובים מכישים אל השמש והלבנה בהתחברם והם במול יעל צורת כן אדם יורה על בריאות בגופו בני האדם ושלום והשקט ביניהם, ואם היו מזיקים עם (!) המאורות מביטים אליהם או הדבר בהפך. תלאים והרג רב יהיה בעולם, ואם היתה המחברת במולדת המים ומזיקים מביטים אליהם יהיו (!) רעות לכל ימי שתולדתו מן המים ולפירשי ימים. וככה נדין אם היה במלה יעל בהמה דקה ולשור בגסה ואריה על חיות השדה.

אמר בסלמיוס אם רצינו לדעת הזמן שיראה בו רוב הדבר שיוזרה עליו וישוב מיד הלוך וחסרה, נסתכל אל מקום קדרות השמש או הלכנה ויראה באי זה בית יהיה מן הששה בתים שהם ילמעלה מן הארץ, כי אם היה בתחלת הבית הראשון, יהיה זה בתחלת השנה, ואם יכמול השוקע, וכסוף השנה, ואם בתחלת הבית העשירי, כחצי השנה. [151 h.] וזה הכלל, נתן לכל בית שני חדשים ותחל מהמעלה הצומחת למעלה אחרנית, ואת דעת בסלמיוס. והחכמים הקדמונים וגם האחרונים לא הסכימו עמו. כי בקדרות השמש נקח לכל שעה ישרה שנה המימה וכפי חלקי השעה לך נקח מהשנה וככה יהיה מתחלת (!) שיוזרה עליו עד סופו כפי השעות בין טוב בין זולתו. והדבר הרב יראה בזמן האמצעי שהוא הגע המחברת באמת היא הנלקח מהלוחות לא המחברת שהוא נלקח כנגד מחבתת העין, ובקדרות הלכנה יתנו לכל שעה ישרה חדש, ודעתי נוטה עיבה, ורע כי כוכב המה אם היה בבית אחד המזיקים ועם המזיקים והוא קרוב אל המחברת בעת קדרות הלכנה אין מזיק כמדהו. והכוכבים המזיקים במבט הנכח בקדרות הלכנה יועילו מן המחברת עד קדרות השמש והמזיקים בנכח ויקו יותר מה שזיקו במחברת לפי שכשהם במחברת הם נשדפים מן השמש.

אמר דורניאוס המלך כי מצא בספר המדות של תנוך שצוה שיכתב אל אדם לעולם בתקופת שנת המחברת שבתו יצדק במחברת הגדולה אי האמצעית או הקטנה אל מקום המשתחים בתחלת הגשם בשלה ויראה באי זה מול יפול כח שניב העשר מן הכוכב המזיק או הטוב, ודמיון זה מצאנו שבתו כמול שור על י"ד מעלות, והנה נתן לכל שנים מעלות וחצי מול אחד, והנה עלו בדינו חמשה מעלות, נשאר לנו מעלה וחצי ולכל מעלה נתן שנים עשרה מעלות, והנה יצא המספר לשמנה עשרה מעלות מזול מאוננים. והנה כי שבתו הוא מזיק יורה כי רע יבא לכל מדינה שהיא מולה מ"ח מעלות מאוננים ומעלה יארע לה נזק, כי אם היתה. [152a.] המדינה פתחה מאלו המעלות לא יארה לה נזק. ודעתי כח שנים העשר יותר חזק במחברת הגדולה מן האמצעית וכן האמצעית מן הקטנה והקטנה יותר מתקופת כל שנה ואם היה כח שנים העשר לכוכב טוב יבא טוב למדינה, ואם התחברו שנים כחות במזל מדינה למזיק ולכוכב טוב יסתכל אי זה מהם הוא התקף וכחיו יראה יותר מהאחר והרהר מהם תחת אור השמש אין כח לו, והנהו בבית גופל כנגד מזל המדינה גם אין כח לו. גם יכן היתה בבית קלנו או שנאחז, או הוא טוב אחרנית יש לך להסתכל בכל שנה ואף כי בשנת המחברת יוכל מה שיוזרה שם יותר תקיף. והנה אם מצאת בעל מזל המדינה בבית השביעי, יורה כי מלחמות יהיו (!) עליה ואף כי אם יביש מאדים. ואם היה מהכוכבים העליונים בעל המזל אל תדין דין רע על המדינה, אלא שתהי במצור ובמצוק ולא יותר, רק אם היה שב לאחור או יחלש כח ויותר רע אם היה תחת אור השרפה. ואם היה בעל הבית השביעי במזל הצומח דון כי הם ינצחו האויבים ואף כי אם היה מהכוכבים השפלים, ואם היה בין בעל מזל המדינה ובין בעל הבית העשירי ממנה הסתכל אם הם במחברת או יש ביניהם מבט והסתכל מי הוא יותר, תקיף, כאשר הזכרתי בספר המבחרים, וככה תדין, וכפי המבטים תדין, כי אם היה ביניהם מבט איבה, שהוא מבט רביעי או נכח, יתחדשו מלחמות ביניהם, ואם מבט אהבה, יהיה ביניהם שלום, ואם אחד המזיקים באחת יתרות המדינה, הוא סימן רע על המדינה וככה תדין אם

היה כמול הצומת, יורה על רעות לאנשי המדינה כגופם, ואם בבית העשירי, יורה על רע שיקרה למלכה, ואם בבית השביעי יורה על רע שתהיה [152b.] לאנשי המדינה גם לנלחמים עליה, ואם בבית הרביעי, יורה על השחתת שדותיה וכרמיה. ואם היה כוכב באחת הדורות דון לטוב, ואם היו כיתדות מוזיקים ומוזיקים, ראה אי זה מקום הוא תקיף וכחו הוא יראה יותר. וכלל אמר חנוך הקדמון כי שבתי יורה על הזקנים ועובדי האדמה וצדק יורה על הדיינים ועובדי השם ומאדים על השרים ואנשי המלחמה והשמש על המלכים ונגה על הנשים והסריסים וכוכב חמה על החכמים המופרים והנערים והלכנה על כל האדם, וכפי שיהיה בתקופת השנה תקיף או חלש ככה אותו שיורה עליו.

אמר חנוך המצרי כי כוכב צדק עם מול מלה יורו על ארץ עראק ומלכות פרס, ושבתי עם מאזנים יורו על ארץ אדם, וכוכב חמה עם נדי על ארץ הודו ונגה עם עקרב על ארץ ערב, ומאדים עם אריה על ארץ ברגאן, ושמש עם דלי ארץ כנען ויון ומצרים, והלכנה עם בתולה ארץ כורסאן. וכפי הכוכב וכחו וכפי המול בתקופת השנה כן יהיו דברי כל אחד ואחד.

מזלות המדינות [לא(1) ידענו] אדם בגדר מזלה כ"א מעלות מסרטן, מצרים חמש מעלות משור, אל מהדיאה מזלה שלש מאדים, חוילה ס"ז מבתולה, סונס די מבתולה, אסלרמו מעלה אתה מאריה, רומא ס"ז מאריה, פיזא ג' מעלות מדלי, בדרש דנים. שרגושה שש ממלה, אל מריא עשרים ממאזנים, בלנסיה שש מעקרב, קרדובה כ"ב מתאומים, שיביליה די מדנים, גרנדא עשר מסרטן, אולסינא שש משור. מדינת סלאם שש מגדי, בווייה די מתאומים, ומדינת זושקא שור, וקביץ [?] שתיים מדנים, ואל קרואן ס"ז מסרטן. ככה נמצאו אלה כתובים בספר

הגה יש לך להסתכל בכל מחברת בין גדולה בין אמצעית, בין קטנה אל מקום מאדים. כי אם היה עם שבתי או צדק בתקופה [153a.] או מבט[נגה] נכח או מבט רביעית עמרם, או יתחדשו מלחמות בעולם, ויהיה זה ברגיע מול המחברת אל מקום מאדים. ואתן לך דמיון. נאמר כי בתקופת השנה היה צדק בעשר מעלות משור ושבתי בשלש עשרה ומאדים במלה על שש ועשרים מעלות והמחברת היתה על ארבע עשרה משור, ואתן לכל מול שנה, והגה בשנת י"ב גיע המול אל מקום מאדים, וכבר אמרנו כי היה על כ"ו מעלות ממלה והגה תחלת השנה יחל ביי"ד ממלה, ונבקש מה ערך י"ב אל שלשים, והגה שתי חמשיות. והגה בשתי חמשיות שנה שתיים עשרה למחברת שבתי וצדק הקטנה יהיה הרג רב בכל מדינה שמזלה מלה אי אחד יתדויתו. גם יש לנו להסתכל בתקופת השנה לראות מקום הכוכבים ואיך יבישו אל מול מלה שיעא בית המסך וככה נרין אם הם כוכבים טובים או רעים.

כל חכמי המזלות אמרו, כי מזלות האש והדורות יורו על יוקר והרעב שיהיה בעולם, ויותר במזלות שיתחברו שם, ומזלות העפר והמים יורו על יובע גדול וזול, גם יש להסתכל בתקופת כל שנה. כי אם היו שניהם שבתי וצדק במזלות יקרים יורו על יוקר והסך הדבר אם היו במזלות האחרים. אמר מאשא אללה, לעולם נסתכל וכתחלת השנה אל מקום הלכנה.

ברגע הפרדה ממחברת השמש או מנכחה, איזה מהם יהיה בתחלה קודם הכנס השמש במזל מלה. והנה אם התחבר עם כוכב רע או אליה מבט רע, יורה על רע בעולם. ואם טוב, תורה על טוב ושכתי יורה על תהלואים ושנאת חנם וקטמות וזריבן מקומות ומכיעת סמינות, וצדק יורה על שלום ורוב תבואה והשקט ונמנות, ומאדים על [מחלוקת] מלחמות ומכות ותנועות ממקום למקום, ונגה יורה שיתגבר בעולם התאוה והתענוגים. ואף כי בכל מקום שיש לו שלשון עליו או יהיה המזל [153b] ושם נגה מזל המדינה, וכוכב חמה יורה על דרישת חמה והצלחת הכתרים והחכמים גם התגרים.

אמר מאשא אללה, נסתכל לעולם בכל מחברת גדולה או אמצעית או קטנה גם בתקופת כל שנה אל המזל הצומח ברגע מחברת המאורות או נכחם ההווה בכל מדינה ומדינה. מרם הכנס השמש במזל מלה כי הוא עיקר גדול והסתכל אל הממונה על מזל הצומח ברגע המחברת או הנכח והממונה הוא שיהיה לו שלשון במקום על מנת שיביא אליה. והנה אם מצאנו הממונה ביד הרשון או העשירי, יורה על יוקר גדול בחמה באותה המדינה, ויותר קשה אם היה מוסיף בהליכתו, והמעט שילך יותר ממהלכו השנה, כי אם היה תולך פחות ממהלכו השנה או תווח אחרנית, ימעט היוקר יום יום. וככה הדין אם יתן הכח לכוכב שהוא באחת היתדות הנזכרות, ואם היה באחת היתדות האחרות הרבר יהיה אמצעי, וככה בכוכבים ובנופלים יהיה כולל. ואם היה הממונה נשרף מהשמש, יארע לתבואה נוק. ואם היה באחת היתדות או יהיה הנזק ואם בנופלים יהיה מעט, וככה תעשה שנה בשנה גם חדש בחדש.

אמר מאשא אללה, מקום המחברת יורה על שמן זית, כי כן נסה. והנה יש לך להסתכל אל הממונה אל מקום המחברת, וכאשר תראה כן תדין כאשר דנה בממונה על התבואה. ודע כי אם היה הממונה בבית כבודו יתיקר הדבר ופחות ממנו אם יהיה בכיתו. ואם היה בבית קלונו, יהיה זול עד די ואם בבית שנאתו יהיה זול גם כן ולא כראשון.

אמר יעקב אל כנדי בספר התקופה שלו, הסתכל קודם הכנס השמש במזל מחברת המאורות או נכחם ההווה מהם בתחלה ואם [154a] מצאת המזל הצומח ממזלות המים יורה על גשם שירד באותה [המאור] המחברת או אותו הנכח ואף כי אם היתה מקום המחברת או הנכח באחת יתדות הצומח בעת ההיא על פי רחב המדינה שאחיה ימתקן לה המאורות. ואם היה מקום המחברת או הנכח באחד הכתים הנופלים הוין כי גשם לא ירד בכל אותו החדש ורוב אותה השנה. ואם המזל הצומח ממזלות המים ובעל המזל יביא אליו, גם זאת עדות שלמה על דת המטה, ואם שם המטה בצומח או יהיה יותר ויותר. ואם היה הממונה עם המאורות או יהיה מטר רב מאוד, ואם תרצה לדעת היום שירד בו המטה, הסתכל [ז] אל היום שתגיע הלכנה אל המעלה הצומחת או יהיה המטר. ואני אברתם האומר אם לא היה כן, יהיו עננים ולא ירד מטר. וככה אמר אפלטון בספר הגשם שלו והוא דבר מנוסה. ודע כי הכוכבים החזורים לאתור יורו על מטר ואף כי השפלים שהם למטה מהשמש ואף כי אם היו בין שפלים או עליונים במזל נקבה. ויותר עדות ברורה כי אם היה המזל מן הקרים, בין שיהיה ממזלות העפר או ממזלות המים.

ומול דלי יורה על המים בעבור הכוכבים הנקראים שפך שיש שם. (י) גם מול אריה יורה על המים בעבור צורת הספינה שיש שם.

אמר אבו סארק לעולם בעל הבית השביעי מן הכוכב העליון הוא מפתח לו. והנה מפתחת שכתי המאורות כי כתייהם לנכת כתי על כן אם תתחבר הלכנה או תתן הכה לשכתי ככל מחברת או נכת שיש לה עם השמש. דע כי באותו החדש ירד מטר ותוכל לדעת היום שירד בו שתספר המעלות הישירות שיש בין מקום המחברת או הנכת אל מקום מבט שכתי השלם וכשישלים מספר אותם הימים [154b] שתתן לכל מעלה יום אחד או ירד המטר. ויותר עדות ברורה אם יתכן שתהיה הלכנה באותו היום על אחת מפתחות שלה, ואלה הם השנים עשר מפתחות של הלכנה. האחד רגע המחברת שהיא עם השמש חלק בחלק. והשני שתהיה רחוקה מהשמש במעלות ישראל י"ב מעלות. והשלישי שתהיה רחוקה מ"ה מעלות שהוא שמינית הגלגל. והרביעי שתהיה רחוקה צ"י מעלות שהוא רביע הגלגל. והחמישי שתהיה רחוקה מהשמש קל"ה מעלות שהם שלש רבעיות הגלגל. והשישי שתהיה רחוקה מהשמש קס"ח מעלות והכלל שתהיה כינה ובין נכת השמש י"ב מעלות. והשמיני שתהיה רחוקה מהשמש קצ"ב מעלות, והמעט שתהיה מרחקה מנכת השמש י"ב מעלות. והתשיעי שתהיה רחוקה מהשמש רכ"ה מעלות, והמעט שיהיה מרחקה מהשמש שלש שמיניות הגלגל. והעשירי שיהיה מרחקה מהשמש ר"ע מעלות, והמעט שיהיה מרחקה מהשמש רביעית הגלגל. ומפתח הי"א שתהיה רחוקה מהשמש שמו"ו מעלות, והמעט שיהיה מרחקה מן השמש חצי רביעית הגלגל שהוא השמינית. ושנים עשר שתהיה רחוקה מהשמש שמו"ח מעלות, והמעט שיהיה מרחקה מהשמש י"ב מעלות לפנייה. ואלה המפתחות ניסום הקדמונים והאחרונים. ולעולם הסתכל אם היה כוכב חזור אחרנית בבית הראשון יורה ועל גשם, כי כה הכוכב ההוא בבית הראשון יחשב ככה בעל הבית ובעל הבית השביעי לצדק הוא לזכב חמה ושניהם יורו על הרעות. והנה הסתכל בכל חדש וחדש, ואם היה יקבל הצומח צדק או כוכב חמה ויביט זה אל זה. ואף כי אם היו ביתדות מאחד מולות הצומח או יורו על רעות רבות שיתחדשו בעולם. וכל זה אם היו באחת יתרות מולות המדינה או יביטו אל המול, ואם יהיה [155a] נגה או מאדים בעל מול הצומח ויביט זה אל זה, ואף כי אם היו באחת יתרות הצומח, הגה יורו על גשם בברקים וקולות ולפירים, ויותר אם היה בנייהם מבט רביעית או איכה. ואם אחד מהם יהיה במול עפר או יורה על הברד. ויש לך להסתכל לעולם אל שכתי בתקופה, כי אם היה באחד ממולות העפר ולא היה כוכב טוב מביט אליו והיתה הלכנה במול רביעי או נכת עמו או יורה על רעש גדול בכל המדינה ששכתי במולה או שיהיה באחת מיתדות מול המדינה. ולעולם הסתכל אל מאדים בתחלת השנה, כי אם היה מזרחי מן השמש ויש לו שלמון על המול העולה בתקופת השנה אי זה שלמון שיהיה הוא באחת מיתדות הצומח או יורה על מלחמות ושפיכות דמים. ויותר אם היה במול שהוא על צורת בן אדם. ואם היה באחד ממולות האש, יורה על שרפה שתהיה במדינה, ואם יביט בעל מול המדינה אל המול או יביט מול טוב במקומו, או ינצלו אנשי המדינה ואם לאו לא. ואם היה מערבי מן השמש והוא במול על צורת בן אדם יורה על מלחמות, רק הפחדים יהיו יתחלשפיכות הדמים. ומולות העפר יורה [י] על הרעות, ואם יהיה בתחלת השנה בבית טפל או חזור אחרנית הארץ תשקם

ממלחמת, ולעולם הסתכל אל מקום הלכנה כי היא תורה על כל האדם, כי אם היה בתחלה עם כוכב טוב או מבט טוב עמי, תורה על בריאות הגוף ואם היתה עם שבתי או במבט נכח או רביעית עמי ושבתי באחד מזלות המזמים [1] שהם מלה ושור וסרמן ועקרב וגדי והגים, תורה על תחלואים קשים ומני קדחת ושעול ואם היה שבתי באחד מזלות המים תהיה רעה גדולה לעוברי הים ואף כי אם היה במזל סרמן, והכלל שיעשה נזק לכל ימי שהולך במים ושיגברו מימי הנהרות וישחיתו הזרע אם יבא גשם גדול [155 b.] שיויק ומאדים במזלות המים יורה על אבני הברד המשיחיות. ואם היה שבתי או מאדים בתחלה או גדי או מזלות הרוח יורה על רע שיבא לעולם מפאת ארבה או צלצל במקומות שהם מוכנים להיותם שם. ואם היה מאדים או שבתי במזלות שהם על צורת האדם יורה על קטנות ומריכות ומלחמות. ואם היו מזרחיים או יראה מה שיודה, ועליהם יתיר. ואם יביט זה אל זה צבט רביעית או נכח ואין נגה צדק מביט או יורה על רע גדול. ותוכל לדעת המקום שיהיה שם. אמר חנוך הראשון כי כוכב צדק עם מזל סרמן יורו על הארץ הנקראת אל עראק, וכבר הזכיר אבן מעשר כי מזל אל עראק גבול צדק במזל סרמן שהוא כ"א מעלות מהמזל. ודבר מנוסה הוא כי כל כוכב מויק שיהיה במעלה הזאת או יביט אליה במבט נכח או רביעית בתחלת תקופת השנה יזיק למקום הגזר, והסך זה אם היה שם כוכב טוב או יביט אליו, וכבר נסו זה פעמים אין קץ להם. ושבתי עם מאזנים לארץ רומא והיא מלכות אדום. וכוכב חמה עם מזל גדי לאנשי הודו הנקראים אל הינד. על כן אמר אבן מעשר כי כוכב חמה יורה על נפשותם, על כן הם חכמים מוחכמים ומזל גדי יורה על גופותם על כן אינם לבנים. ונגה יעם עקרב אל ארץ אל חגאז ששם מכה על כן אמר אבן מעשר כי כל שנה שיהיה מזל עקרב במבט כוכב מויק ימות מלך קדרים והמולך על מלכות ישמעאל. והזכיר מאשר נסה דמיונות רבים. ומאדים עם מזל אריה ארץ ברנאן, והשמש עם מזל דלי ארץ ישראל וארץ יון ומצרים. והלכנה עם מזל בתולה ארץ אל צין וכרסאן. ומעם זה כי אותה הכוכב ממנה עליהם ומהמזלות המזל הגזר. וכאשר יהיו שניהם בתקופת השנה [156a.] ואף כי בתקופת שנת המחברת כך תדין משוב עד רע. ולדעת שנת הבצורת אמר מאשא אללה שים מקום המחברת הגדולה גם האמצעית גם הקטנה עקר, וכל שנה שיגיע בית הסוף אל מקום מאדים או שבתי אלהיה מתגבר על צדק כאשר הזכרתי בתחלה יורה על שנת בצורת בכל מדינה שיגיע בית הסוף אליה ופעם בית הסוף שתתן לכל שנה מזל אחד ותחל ממזל המחברת ממעלת המחברת עד שלשים מעלות ושנה הוא שיהיה זה המספר במזל אחד או בשני מזלות והעיקר שתחשוב במעלות ישראל, וכל שנה שתגיע אל נגה או כוכב חמה אם היה במספר טוב או אל צדק אם היה מתגבר ומנצח את שבתי בתחלת המחברת יורה על שובע ואף כי בכל מדינה ששולה אתה יתדות בית הסוף. ויאמר אל אנדרווגר הישראלי לעולם נסתכל אל המחברת הגדולה. שהיא מחברת שבתי וצדק ונתן לכל מעלה ישראל שנה אחת ונחל ממקום המחברת ולא נחוש באי זה זמן מהשנה יהיה ואחר שלש מאות וששים שנה שהמספר במעלות הגלגל נשוב להסתכל כאשר בראשונה.

אמר אבן מעשר כי היום אנהג במעלה שביעית ממזל מאזנים כי לפי

דעת חכמי הודו יתנו לכל מעלה אלף שנים. אמר יעקב אל כנרדי, המתכל אל מחברת המאורות או נכחם והוזה מהם קודם בהכנס השמש במול מלה. ואל תחוס לדברי האומר שנמתכל לעולם בהכנס השמש אל תחלת מעלה עשרים ממול עקרב כי מאז יחלו מימי הבארות ולהטיף, והנה אם היה נהג בתחלת השנה מזרחי הנה תהיה חצי השנה הראשון סוב מהאחרון ואם הוא מערבי הפוך היכר. והנכו מה שאמרתי כי אם היה אחד הכוכבים טובים אל מקום המחברת או הנכח או יהיה לאחד [156b.] מהם שלטון רב במקום ואין כוכב מויק, הנה לאות על שנה טובה ואף כי אם היה הכוכב המוכ באחת יתדות המול העולה שהוא הצומח ברע המחברת או הנכח, כפי ארך כל מדינה ומדינה וכפי תקון הבתים שהם היתדות, כי ישתנו בעבור רחב כל מדינה ומדינה. ואם הרבר הפוך, כי מויקים מבישים או הם באחת יתדות הצומח ואין כוכב טוב מביש, הנה שנה רעה. ואם יבישו טובים ומויקים, המתכל למי יש לו כח רב הוא השליש. ורע כי הכוכב העליון אם הוא מזרחי וכוכב אחר עליון מערבי, הנה הכח הגדול למזרחי. ואם מהשפלים, הרבר הפוך, כי כחם בפאת מערב. והוזהו תחת אור השמש אין לו כח כלל וככה החוור אחרנית.

אמר אבו מעשר כי נסה פעמים רבות כי אם היה מאדים בתחלת השנה באחד בתי שבת, יורה על בצורת. ואם היה באחד מבתי יורה על רוב אמר הכשאר המקומות אמצעי. ולא ידעתי מעם זה גם נסיתיו אני ולא עלה ביד, ע"כ הזכרתי לך שאם מצאת ספרו אל תסמך עליו. ולא דבר בדברי הגשם יותר מזה.

אמרו חכמי הודו כי מחנות הלכנה כ"ח. והנה יעלה לכל מול שתי מחנות ושלישית מחנה. והנה יהיה מתחלת מלה שתחלתו לפי דעת חכמי הצורות ושמנה מעלות קודם קרני מלה והם בזמן הזה על שתיים ועשרים מעלות מתחלת מלה ושהוא קו הצדק, שהוא כפי מחלוקת המחשבת, לא כפי הצורה, כי צורת מלה קמנה והיא פתחה מרביעית מול. והנה אם רצית למצוא מחנות הלכנה גרע ממקום הלכנה המתוקן בדרך לוחות אל בת אנלי שמנה מעלות או תמצא חסוך. והנה ממלה שהיא הצורה עד י"ג מעלות גם נ"א [מעלות] חלקים היא המחנה הראשונה [157 a.] הנקראת אל נ"ח. וכבר חקקתים לך כל המחנות בצורות ובשמותם כלשון קדר ופירושה.

אמרו חכמי הודו כי עשרה מחנות הם לתחת ויורו על נשם וממר ואלה נשמעם כלשון קדר: אל דבראן, אל דראע, אל גבהה, אל צרסה, אל גפר, אל אכליל, אל שולח, אל בלדה, אל פרש [?] מיכר. ואמרו כי בהראות אור הלכנה בתחלת החדש, אם היתה באחת מחנות הגשם ויביש אליה כוכב תיור אחרנית ואף כי אם היה במול נקבה ויותר אם היה באחד מולות המים, או יורה על גשם. וזה המתכל בכל חדש וחדש בתחלת החדש ויותר תחלת החדש הוזהו קודם הכנס השמש במול מלה, גם במול סרטן גם במול מאונים גם במול גדי והכלל באחד המולות המתהפכים, והמעם שיתהפך הזמן בהכנס השמש שש, כי מתחלת מלה עד ראש סרטן הזמן חם ולת, ואחרי כן יתהפך הזמן שתשוב הלח יבשות ויהיה הזמן מתחלת סרטן עד סוף בתולה חם ויבש ואחר כך יתהפך הזמן לסור התים וכא הקור תחתיו ויהיה הזמן קר ויבש, כי התולדת האחת תעמוד כאשר היתה. ובהכנס השמש במול גדי, תסור היבשות וישאר הקור כאשר היה ויהיה הזמן קר ולת ככה תמיד.

